

• Trouwens, ik word in de richting tot openbaarmaking al weinig door MUSKENS aangemoedigd. Indien ik cijfers lever, die sprekend van de zijne afwijken, is dat toch niet in staat, iets aan zijn beoordeeling te veranderen. Mijnerzijds moet ik verklaren, dat ik bij het verbeteren zijner gegevens niet zoozeer bedoelde om collega MUSKENS te overtuigen, maar meer op het oog had bij de lezers van het *Tijdschrift* te doen uitkomen, dat MUSKENS van ons werk een verkeerd beeld had ontworpen. Dezelfde strekking heeft ook de verbetering, die ik thans weder in het betoog van MUSKENS moet aanbrenge. Daar ik niet rechtstreeks, en evenmin zelfs zijdelings mijn beoelingen tot de bekende mijfondskwestie uitstreckte, kan uit dien hoofde de vergissing met de *acht* etablissementen (in den zin van het fonds zijn het er *negen*) niet worden verklaard. MUSKENS, die in de actie een leidend deel had, moet beter weten. Ook inzake de beteekenis der eerste-hulp-verleening, als in de eerste plaaats een arbeidersbelang, heb ik niet de meening uitgesproken, die MUSKENS mij gelieft toe te schrijven. De vóór ons verleende hulp was niet georganiseerd, zij had geen deskundige leiding en daarom kon zij de ontwaakte behoeften van een groeiend grootbedrijf, zooals de mijnindustrie, niet vervullen. Er is geen enkele reden, in het slot van mijn vorig stukje iets anders te lezen en daaraan een poging te verbinden tot het opwekken van verzet tegen een door mij niet bedoelde en niet uitgesproken beschuldiging. Het wil mij toeschijnen, dat het de strekking zou hebben een misverstand in het leven te roepen, indien het geschilpunt zich niet tot de eerste-hulp-verleening beperkte. In verband hiermee moet ik ten slotte nog wijzen op de tegenspraak van bldz. 919, waarbij de indruk ontstaat, dat het werk der eerste-hulp-verleening nagenoeg volslagen in handen is der praktiseerende geneeskundigen, en de ietwat spijtige mededeeling op bldz. 1390 over de weinige ongevallen, die bij de geneeskundigen om hulp komen. Waarom ook hier niet uitgesproken, dat het hier te doen is om de *voortgezette* geneeskundige behandeling, die toch met het vraagstuk eener organisatie voor *eerste* hulp niets heeft te maken?

Heerlen, 21 April 1920.

A. H. VOSSENAAR.

Hiermede is de gedachtenwisseling over dit onderwerp gesloten.

Redactie.

GEVAARLIJKE VERVANGINGSARTIKELLEN.

Onder de vele artikelen, die tijdens den oorlog door nagemaakte kunstproducten vervangen zijn geworden, behoort ook het leder. Voor zooverre hiervan voor schoenen gebruik wordt gemaakt, heeft men niet veel over de schadelijkheid dezer kunstleerproducten hooren klagen. Door het dragen van kousen wordt de huid beschut tegen rechtstreeksche aanraking met het „leer“.

Onlangs heeft men echter kunnen lezen, dat dit „kunstleer“, wanneer het gebruikt wordt als binnenrand van een hoed, aanleiding kan geven tot uitslag. Dezer dagen zag ik een analogon hiervan, nl. een droog schilferend, jeukend, plaatselijk eczeem onder de haren op de haargrens in den nek. Deze uitslag zat te laag, om aan het dragen van een hoed met schadelijken binnenrand te worden toegeschreven. Bij nader onderzoek bleek het juist de plaats te zijn van de nekbandjes der „Schnurrbartbinde“, en toen deze niet meer gebruikt werd, was de uitslag heel spoedig verdwenen.

Van het Centraal Laboratorium voor de Volksgezondheid, waar de nekbandjes werden onderzocht, kreeg ik bericht, dat zij bestonden uit katoenen weefsel, en dat naast ijzer, lood en zwavelverbindingen vooral hars en vernis de hoofdbestanddeelen der buitenste laag vormden. De laatste zullen dan ook wel de hoofdschuldigen zijn.

Ofschoon er tegenwoordig niet zooveel lange snorren, en bij gevolg ook niet zoo veel snorbanden meer gedragen worden, bleek mij toch bij navrage, dat de nog kortelings uit Duitschland aangevoerde voorraad al weer uitverkocht was. En daar het nu niet zoo onmiddellijk voor de hand ligt, bij een dergelijken uitslag te denken aan den invloed van een „vreemd voorwerp“, dat hoogstens een minuut of tien per dag dienst doet, meende ik goed te doen mijn ondervinding hier mede te deelen.

's-Gravenhage, 24 April 1920.

J. B. F. VAN GELS.